

‘સમયસાર’ કળશ-૧૧૨. ‘હવે પુણ્ય-પાપ અધિકારને પૂર્ણ કરતાં આચાર્યદેવ જ્ઞાનનો મહિમા કરે છે :-’ છેલ્લો (કળશ).

भेदोन्मादं भ्रमरसभरात्नाटयत्पीतमोहं
मूलोन्मूलं सकलमपि तत्कर्म कृत्वा बलेन ।
हेलोन्मीलत्परमकलया सार्धमारब्धकेलि
ज्ञानज्योतिः कवलिततमः प्रोज्जजृम्भे भरेण ॥११२॥

‘જેણે મોહરૂપ મદિરા પીધી...’ છે એમ કહે છે. આ...હા...! જેણે મિથ્યાત્વનો દારૂ પીધો છે. ‘ભ્રમ-રસ-ભરાત્’ એની ભ્રમણાના રસથી – ભારથી – બોજથી. મિથ્યાશ્રદ્ધા (પીતમોહં) મહા મિથ્યાત્વ એવો મોહ જેણે પીધો છે એટલે જેના અનુભવમાં મિથ્યાત્વ છે. આ...હા...! તે જીવ ‘ભ્રમના રસના ભારથી...’ ભ્રમણાના કારણે ‘ભેદોન્માદં નાટયત્’ એ કર્મમાં ભેદ પાડે છે. મિથ્યાદષ્ટિ જીવ મિથ્યાત્વના રસ(થી) અતિશય ભારથી થયેલા. ‘ભેદોન્માદં’ પુણ્ય

અને પાપમાં બેમાં ભેદ પાડે છે. પુણ્ય છે તે ઠીક છે, પાપ એ ઠીક નથી એમ અજ્ઞાની મિથ્યાદષ્ટિ મિથ્યાત્વના જોરને લઈ, કર્મનો એક જ પ્રકાર છે એમાં બે ભેદ પાડે છે. આહા..હા..! ‘ભેદોન્માદં નાટયત્’ કર્મના ભેદને – ઉન્માદને – ગાંડપણને. આ..હા...! એ શુભભાવ વ્રત, તપ, ભક્તિ ઠીક છે કે એનાથી હળવે હળવે આગળ જવાય એમ અજ્ઞાની... આહા..હા...! ભેદરૂપી ગાંડપણને લઈને. એ ભેદ ગાંડપણું – પાગલ મિથ્યાત્વ છે એથી ભેદ પાડે છે. આ..હા...!

પુણ્ય અને પાપ બેય ભાવ એક જ કર્મ જ છે. એમાં અજ્ઞાની ભેદ ગાંડપણું કરીને પાડે છે. કેટલા વિશેષણ આપ્યા ! મોહ પીઠો છે, મોહના ભારથી વિશેષપણે અતિશયપણે મિથ્યાત્વનું જોર ફાટ્યું છે. આ..હા...! એ જીવ કર્મ એક પ્રકારના, પુણ્ય અને પાપ બેય એક જ પ્રકાર છે (છતાં) અજ્ઞાની એમાં ભેદ પાડે છે. આહા..હા...! આવો તો ખુલાસો છે તોય પછી બધા નાખે છે. અંદર નાખે શુભભાવ આ વ્રત, તપ, પડિમામાંથી પણ નિશ્ચય(માં) જવાય. કહો !

અહીં કહે છે, ‘એવા સમસ્ત કર્મને...’ હવે ટાળવાની વાત છે. આ વાત તો ગાંડપણે ઉન્માદ થઈને કર્મ – પુણ્ય શુભ અને અશુભ ભાવ બેય એક જ કર્મ છે એને ગાંડપણે ભેદ પાડે છે. આહા..હા...! પાગલ થઈને મિથ્યાત્વના ભ્રમમાં પુણ્ય વ્રત, નિયમ, તપ ઠીક છે અને પાપ પરિણામ ઠીક નથી એમ અજ્ઞાની મિથ્યાત્વના પીઠેલા, અનુભવી – મિથ્યાત્વના અનુભવી... આહા..હા...! ભેદને ઉન્માદ(માં) ગાંડપણે નચાવે છે. આકરી વાત છે. આવું તો ચોખ્ખું છે.

મુમુક્ષુ :- આચાર્ય ગાંડા તો કહે છે. બેયમાં ભેદ પાડે તેને (ગાંડા કહે છે).

ઉત્તર :- ગાંડા જ છે. ભેદને ઉન્માદ કીધો ને ! ‘ભેદોન્માદં’ ભેદ પાડે છે તે જ ઉન્માદ, ગાંડપણું છે. આહા..હા...! હવે અત્યારે તો ગડબડ બધી એ ચાલે છે, શુભભાવ હોય, વ્રત હોય, તપ હોય, ભક્તિ (હોય). અર..ર..ર...! આવી વાત પ્રભુ ! આ..હા...!

શુદ્ધ ચૈતન્ય ભગવાન ! અતીન્દ્રિય અમૃતનો ચૈતન્ય રસકંદ બિરાજે છે, પ્રભુ ! એમાં ઉણપ, ખોટ, વિદ્ન કે આવરણ છે જ નહિ. એવું સત્ત્વ ભગવાનઆત્મા ! એનો અનાદર કરી મિથ્યાત્વના દારૂ પીધેલાઓ. મિથ્યાત્વરૂપી દારૂ પીધો એમ કહ્યું. પેલો દારૂ નહિ. ભેદને ઉન્માદ — બેને જુદા પાડે છે. ઉન્માદ અને ગાંડપણને લઈને (ભેદ પાડે છે). આહા..હા...! આવું આકરું લાગે. અત્યારે બધે ઈ ચાલે છે. સાધુપણામાં પડિમાધારી (એમ કહે કે), પડિમા લ્યો ને આ લ્યો. પણ હજી મૂળમાં ઠેકાણા નહિ (ત્યાં) પડિમાનો તો વિકલ્પ છે. એ સારો ક્યાંથી આવ્યું ? આહા..હા...!

શુભ અને અશુભ ભાવ બે એક જ છે. શુભાશુભ કર્મ આઠે (લઈ લેવા). છતાં તેના ‘ભેદરૂપી ઉન્માદને (ગાંડપણને) નચાવે છે...’ આ..હા...! મિથ્યાત્વને પરિણામાવે છે. આ..હા...!

ભગવાન શુદ્ધ ચૈતન્યસ્વરૂપ અમૃત ચૈતન્યરત્નાકરનો દરિયો ! એનાથી ઊંઘું પુણ્ય અને પાપમાં ભેદ પાડીને ઘેલછાઈ ઊભી કરે છે. આ..હા...! એવા કર્મને, ‘એવા સમસ્ત કર્મને...’ (બલેન) ‘પોતાના બળ વડે...’ હવે સવળો પડ્યો. આ..હા...! ભગવાન શુદ્ધ છે આત્મા એમ અંતરના બળ વડે પુણ્ય અને પાપ બેયને એક માની અને છોડી દે છે. આહા..હા...! ‘પોતાના બળ વડે...’ પાછું, ભાષા આમ છે. આત્માના બળ – પુરુષાર્થ વડે. એ પુરુષાર્થ કોઈ રાગની મંદતા થઈ માટે આ બળ એને નાશ કરવાનું પ્રગટ્યું (એમ નથી). જેને નાશ કરવું છે એનાથી બળ કેમ પ્રગટે ? આહા..હા...! એને તો જુદું પાડવું છે, એનો નાશ કરવો છે. ઈ એના બળમાં મદદ કરે ? એથી શબ્દ વાપર્યો છે – ‘પોતાના બળ વડે’ એમ કહે છે. આત્માના બળ વડે.

શુદ્ધ ભગવાન પરમાત્મા અમૃતસ્વરૂપ ! અમૃતનો મોટો દરિયો ! સ્વયંભૂરમણ ! આ..હા...! અનંત અનંત ગુણથી પવિત્રતાથી બિરાજમાન પ્રભુ ! એના બળ વડે. આત્મા તરફના બળ વડે ધર્મી જીવ... આ..હા...! (મૂલોન્મૂલં કૃત્વા) મૂળથી ઉન્મૂલં (અર્થાત્) એનું મૂળ ઉખેડી નાખે છે. આહા..હા...! મિથ્યાત્વનો એક અંશ ન રહે એ રીતે ઉખેડી નાખે છે એમ કહે છે. આ..હા...!

નટુભાઈ ! તમારે ‘પાલીતાણા’ કાંઈ ચાલે છે કે નહિ ? આહા..હા...! પેલા ‘નાનુભાઈ’ ત્યાં આવ્યા છે ને ? ‘પાલીતાણા’ નહિ ? અહીં બોર્ડિંગમાં ઈ કહેતા હતા કે, આવું અમારે ત્યાં ‘પાલીતાણા’માં તો ચાલતું નથી. ત્યાં તો આખો દિ’ હોળી સળગતી હોય. આ ચડ્યા ને ઉતર્યા ને આ કર્યા ને તે કર્યા, ફલાણું કર્યું, ડોલીમાં બેસીને ગયા ને આવ્યા. આહા..હા...! માળા ગણીને ચડે અને માળા ગણીને ઉતરે. જોયા છે ને ! આહા..હા...!

કહે છે કે, એવો જે ભેદ પાડે છે કે, આ જાત્રાનો ભાવ સારો અને ઘરે બેઠા વિષય-કષાયનો ભાવ (થાય એ) ખરાબ (એ મિથ્યાદષ્ટિ છે). આહા..હા...! દુકાનનો, ધંધાનો ભાવ ખરાબ અને ભક્તિ ને જાત્રાનો ભાવ સારો એવો મિથ્યાદષ્ટિના જોરથી ભેદને ઘેલછાથી જુદા પાડે છે. એમ કહે છે. તેને – ‘સમસ્ત કર્મને...’ સમસ્ત એટલે શુભ હો કે અશુભ હો, એમ. પુણ્ય હોય કે પાપ હોય, એમ. બેયને સમસ્ત કર્મનો અર્થ એ છે. શુભ હોય કે અશુભ હોય, બેયને ‘પોતાના બળ વડે...’ ભગવાનઆત્મા ! શુદ્ધ સ્વભાવના આશ્રયે, બળ વડે, એના અવલંબનથી... આ..હા...! (મૂલોન્મૂલં કૃત્વા) આહા..હા...! શુભ અને અશુભને મૂળમાંથી ઉખેડી નાખે છે. આહા..હા...! ગદેડા જેમ ઘાસ ચરે ઈ મૂળમાંથી કાઢે. એમ આ મૂળમાંથી જ્ઞાનીઓ (મિથ્યાત્વને ઉખેડી નાખે છે). આહા..હા...! પેલો ગદેડો છે અને આ જ્ઞાની છે. આકરું કામ.

વળી કહેશે કે, આખો દિ’ કામ કરવું અને વળી કહે... બાપુ ! કોણ કરે ? ભાઈ ! ભગવાન ચૈતન્યમૂર્તિ પ્રભુ ! બાદશાહ મોટો આનંદનો ! આ..હા...! અનંત ચૈતન્ય રત્નાકર

બાદશાહ ! એનું જ્યાં પુરુષાર્થમાં જોર આવ્યું, એના બળ વડે. ભેદને – ઉન્માદને અજ્ઞાની નચાવતો હતો એને મૂળમાંથી ઉખેડી નાખે છે. અંશે રાગનો અંશ રહે છે (એમ નહિ). જે ભાવે તીર્થંકર ગોત્ર બંધાય એ ભાવ ઠીક છે એ ભાવને પણ અહીંયાં મૂળમાંથી ઉખેડી નાખે છે. આહા..હા...! આવી વાત છે. મૂળમાંથી ઉખેડી નાખીને. ત્રણ શબ્દ છે ને ? (મૂલોન્મૂલં કૃત્વા) મૂળમાંથી ઉન્મૂલં – ઉન્મૂલં – ઉખેડી નાખીને, મૂળિયું તોડી નાખીને એટલે ઉખેડી નાખીને. આહા..હા...!

(જ્ઞાનજ્યોતિઃ મરેણ પ્રોજ્જજૃમ્મે) ચૈતન્યમૂર્તિ જ્ઞાતા-દષ્ટા ‘જ્ઞાનજ્યોતિ...’ ‘મરેણ’ એટલે ‘અત્યંત...’ ‘પ્રોજ્જજૃમ્મે’ ‘સામર્થ્ય સહિત...’ આહા..હા...! પોતાના ‘અત્યંત સામર્થ્ય સહિત...’ પરિણતિમાં, હોં ! આહા..હા...! જ્ઞાનજ્યોતિ ચૈતન્યમૂર્તિની દષ્ટિ થતા શુદ્ધ પૂર્ણ પરમાત્મસ્વરૂનો આશ્રય થતા જ્ઞાનજ્યોતિ પર્યાયમાં પ્રગટે છે, પરિણમે છે. એ (મોહને) ‘મૂળથી ઉખેડી નાખીને જ્ઞાનજ્યોતિ અત્યંત સામર્થ્ય સહિત...’ અત્યંત સામર્થ્ય સહિત (એટલે) એને હવે કોઈ વિઘ્ન કરી શકે કે (એ) પર્યાયને કોઈ પાછી પાડે એમ નથી કહે છે. આહા..હા...! પંચમ આરાના સાધુ સંત આમ વાત કરે. પરમાત્માના વિરહમાં રહ્યા. આહા..હા...!

મુમુક્ષુ :- પરમાત્માના વિરહ ભૂલાવી દીધા.

ઉત્તર :- આ..હા..હા...! ભગવાન ! એ પરમાત્માને મળે તો એ તો રાગ છે. આહા..હા...! આ પરમાત્માને મળતા વીતરાગતા થાય છે. આહા..હા...! ત્રણલોકના નાથ વીતરાગ તીર્થંકરની હાજરી સમવસરણમાં (હોય) એમાં શું ? એના તરફનું સાંભળવાનું કે ભક્તિનું વલણ છે ઈ તો શુભરાગ છે.

અહીંયાં તો આત્મબળ વડે, શુભ કે અશુભના કોઈપણ અંશને મૂળમાંથી ઉખેડી નાખીને. આહા..હા...! શું વાણી ! ફરીને ઉત્પન્ન ન થાય એ રીતે મૂળમાંથી ઉખેડીને, એમ કહે છે. આહા..હા...! ‘જ્ઞાનજ્યોતિ અત્યંત સામર્થ્ય સહિત...’ ‘મરેણ’ (શબ્દ) છે ને ? ભાર.. ભાર, બોજો. ‘પ્રોજ્જજૃમ્મે’ ‘પ્રગટ થઈ.’ જ્ઞાનજ્યોતિ અતિશય બળ વડે પ્રગટ થઈ. ભગવાનઆત્મા ચૈતન્યસાગર ! બાદશાહ ! અનંત ગુણનો બાદશાહ ! આહા..હા...! નિર્મળ પર્યાયાદિ મારી પ્રજા. એવો જે ભગવાન બાદશાહ, પોતાની પરિણતિમાં નિર્મળપણાને જોરે રાગના બે ભાગને મૂળથી ઉખેડી નાખે છે. આહા..હા...! અહીંયાં તો હજી (લોકોને) પાપથી નિવર્તવાનો વખત ન મળે. દુકાન ને ધંધો ને વકીલાત ને... એ..ઈ...! ‘નટુભાઈ’ ! આહા..હા...! એ પ્રભુ પુણ્ય-પાપના પરિણામથી નિવૃત્ત સ્વરૂપ જ છે. આ..હા...!

મુમુક્ષુ :- વકીલાતનો ધંધો પાપનો છે ?

ઉત્તર :- વકીલાતનો ધંધો એકલા મોટા પાપનો. ઘણા માણસને પાપમાં જોડી દીધેલા. ઘણાને પાપમાં જીતાવ્યા છે. એ વખતે વકીલાતમાં ઈ જ મોટા કહેવાતા. કાઠિયાવાડમાં ‘રામજીભાઈ’ એટલે.. અમારા ‘મનુભાઈ’ કહે છે, ‘કાંપ’માં એક ‘મનહરભાઈ’ વકીલ છે.

(શ્રોતા : ‘અમદાવાદ’). ‘અમદાવાદ’... ‘અમદાવાદ’ હોં ! ત્યાં ઈ રાત્રે દરરોજ આવે, દિવસે વ્યાખ્યાનમાં આવે. એના વખતમાં તો ઈ એક જ હતા, બસ ! ‘રામજીભાઈ’ એટલે ‘રામજીભાઈ’ બસ !

મુમુક્ષુ :- વકીલ એક જ હોય ને !

ઉત્તર :- એક જ હોય, પણ પાપ. આહા..હા...!

અહીંયાં તો પ્રભુ એકલો આત્મા, જેને પુણ્ય, શુભાશુભ ભાવની જેને ગંધ નથી. જે પ્રભુ શુભાશુભ ભાવરૂપે પ્રભુ કદી થયોય નથી. આહા..હા...! ગમે તેટલા શુભ-અશુભ ભાવ કર્યા હોય, થયા હોય પણ વસ્તુ પ્રભુ છે ઈ ચૈતન્યરસ અતીન્દ્રિય અમૃતનો સાગર પ્રભુ ! સ્વયંભૂરમણ સમુદ્ર (છે) એમ સ્વયંભૂ પ્રભુઆત્મા ! એ શુભ અને અશુભ ભાવે કદી થયો નથી. પર્યાયમાં (મિથ્યાત્વ) હતું તેને મૂળથી ઉખેડી નાખ્યું. આહા..હા...! કહો, ‘સુરેન્દ્રભાઈ’ આવી વાતું છે. લોકોને એવું થાય કે, આ એકાંત.. એકાંત.. એકાંત (છે). વ્યવહારનો તો લોપ કરે છે. લોપેય નહિ, અહીં તો વ્યવહારને ઉન્મૂલ (મૂળમાંથી) કાઢી નાખે છે. એનું મૂળિયું ફરીને ઉત્પન્ન ન થાય એમ કાઢી નાખે (છે). આહા..હા...! આ દિગંબર સંતોની વાણી ! એ જ વસ્તુની સ્થિતિ છે. આહા..હા...!

પ્રભાવનાનો શુભભાવ આવે. ભગવાનની પ્રભાવના કરે, પુસ્તક – શાસ્ત્ર બનાવે, એમાંથી તો કાંઈક લાભ થાય કે નહિ ? ત્યાગ-ગ્રહણમાં તો એવું આવે છે. નહિ પેલા દસ પ્રકારના ? ત્યાગ-ગ્રહણ. ત્યાગમાં એવું આવે છે કે, પોતા પાસે પુસ્તકાદિ હોય તો બીજાને આપવું. ઈ તો ત્યાં પ્રમાદના રાગનો અંશ એ બાજુ વળેલો છે એને ઘટાડે છે, નાશ કરે છે. પુસ્તક બીજાને આપવાથી ત્યાં ત્યાગધર્મ થાય (એમ નથી). પુસ્તકનો ત્યાગ તો પહેલેથી અંદર છે. ત્યાગ-ગ્રહણ રહિત જ આત્મા છે. પુસ્તકના ત્યાગ-ગ્રહણથી તો રહિત જ છે. છતાં ‘પદ્મનંદિ પંચવિંશતિકા’(માં) લખાણ એવું આવે કે, ઈ ત્યાગ કરે. પોતા પાસે પુસ્તક હોય અને કોઈ માગે તો તરત આપે. એનો હેતુ ઈ કે, એ તરફની જરી આસક્તિ હતી એ છોડી દે. મારો પ્રભુ મારી પાસે છે. મારે કોઈ શાસ્ત્રની પણ જરૂર નથી. આ..હા..હા...! એ બધા શાસ્ત્ર નીકળ્યા છે, મારી જ્ઞાનની શુદ્ધ પરિણતિ થઈ એમાંથી નીકળ્યા છે. આહા..હા...! કેવળજ્ઞાનની પરિણતિ થઈ એમાંથી શાસ્ત્ર નિમિત્તથી નીકળ્યા, તો એ શાસ્ત્રમાંથી મને મળે એવું નથી, હું શાસ્ત્રને બનાવું, વિકલ્પ હોય તો રચના (કરું), એમ કહે છે. પણ એ વિકલ્પને હું તો મૂળમાંથી ઉખેડી નાખું છું. એ મને લાભદાયક છે એમ નથી. આહા..હા...! (આવું સાંભળે) પછી ‘સોનગઢવાળા’ને એકાંત કહે ને ! એકાંત છે... એકાંત છે... બધા રાડયું પાડે છે. ભગવાન ! ખબર નથી, એને ખબર નથી.

એક કોર મહાપ્રભુ બિરાજે છે. એક પડખે પુણ્ય-પાપ ભાવ અને એક પડખે પરમાત્મા છે. હવે તારે કોને પડખે જાવું છે ? આ..હા...! એક બાજુ ભગવાન અનંત... અનંત.. અનંત...

અનંત... આમાં ક્યાંક કહેશે, હોં ! 'પરમકલયા' એમાં કહેશે. આ..હા...! 'જ્ઞાનજ્યોતિ અત્યંત સામર્થ્ય સહિત પ્રગટ થઈ. કેવી છે તે જ્ઞાનજ્યોતિ ?' (કવલિતતમઃ) 'જે અજ્ઞાનરૂપી અંધકારને કોળિયો કરી ગઈ...' (કવલિતતમઃ) આ..હા..હા...! રાગથી ધર્મ થાય એવો જે મિથ્યાત્વ ભાવ એને તો નાશ કરી નાખ્યો, કોળિયો કરી નાખ્યો. આહા..હા...!

ચૈતન્યસ્વરૂપ મહાપ્રભુ ! અનંત અનંત અમૃતના સાગરથી ભરેલો ! એક એક ગુણ અમૃત સ્વરૂપ છે. એક એક ગુણમાં સુખનું રૂપ છે. આ..હા..હા...! સુખ, આનંદ આત્માનો સ્વભાવ છે, એ આનંદનું રૂપ દરેક ગુણમાં છે. અનંત અનંત ગુણમાં સુખનું સ્વરૂપ (છે). અતીન્દ્રિય અનંત આનંદના અનંત ગુણનો પિંડ પ્રભુ ! આહા..હા...! એની દૃષ્ટિના જોરે, એના સ્વીકારના જોરે, એ ચીજની ઉપાદેય અને સત્કારપણે જ્યાં દશા થઈ, તેણે પુણ્ય અને પાપના ભેદને મૂળમાંથી ઉખેડી નાખ્યા, કોળિયો કરી ગયા. આ..હા..હા...! આ વસ્તુ ! જૈનદર્શનની આ ચીજ ! વસ્તુદર્શનની આ ચીજ !

વસ્તુ છે આખી પોતે અને પુણ્ય-પાપ તો ભિન્ન વિકાર ઝેર છે. એવી જ વસ્તુની સ્થિતિ છે. આહા..હા...! એ પુણ્ય અને પાપ, દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ, તપ આદિના ભાવ, એક કોર ભગવાન પરમાત્મા અમૃતસાગરથી ભરેલો, એનાથી તો વિરુદ્ધ છે. એટલે કે જેને ભેદનો ઉન્માદ નાયતો હતો, ભેદ પાડીને ગાંડપણે નાયતા હતા કે, ઘણું સારું છે, પુણ્ય સારા છે, વ્રત સારા છે, એ અંતર આત્માના ચૈતન્યના જોરના બળે, એ (વિપરીત) શ્રદ્ધા અને પુણ્ય-પાપ મારા, એમાંથી ઉખેડી નાખ્યું. આહા..હા...! ઉન્મૂલ કરી નાખ્યું. ફરીને ઉગે નહિ, ફરીને પ્રગટ ન થાય એવી રીતે કરી નાખ્યું. આ..હા...! ક્ષયોપશમ સમકિતી છે પણ જોડણી ક્ષાયિકવાળા છે !! આ..હા..હા...!

'બેન'ને જાતિસ્મરણમાં આવ્યું છે ને ! જોડણી ક્ષાયિક ! ઈ આ જોડણી ક્ષાયિકભાવ છે. આહા..હા...! કેમકે અત્યારે ભગવાન તો નથી એટલે ક્ષાયિક સમકિતની યોગ્યતા નથી. કહે છે કે, અમારી યોગ્યતા એવી છે... આ..હા..હા...! કે, અમે ક્ષાયિક જ લેવાના. એ ક્ષયોપશમમાંથી પડવાના નહિ. અવિચલિત ચેતનાવિલાસ આત્મા વ્યવહાર, બપોરે આવ્યું હતું. આહા..હા...!

ભગવાન અંદર રાગના પડદે પડ્યો, રાગના પ્રેમમાં પડદે પડ્યો એને ભગવાન દેખાતો નથી. એ રાગનો પ્રેમ છોડે તો પ્રભુનો પ્રેમ થાય ત્યારે તેને આત્મા દેખાય. આહા..હા...! એ પુણ્ય ને પાપના બેય ભાવ બંધનના કારણભૂત છે. એમ એનો પ્રેમ જેને છૂટી જાય... આહા..હા...! તેનો પ્રેમ, ઈ પ્રેમ તો કરે (છે), પ્રેમ શબ્દે અંદર એકાગ્રતા, આ બાજુ એકાગ્ર થાય. આ..હા..હા...! પુણ્યની ક્રિયા કરીને એકાગ્ર થઈને માનતો હતો કે, હું કાંઈક સારું કરું છું. એ એકાગ્રતા તોડીને અહીં પ્રભુમાં એકાગ્ર થાય. આ..હા..હા...!

અનંત અનંત અમૃતના સાગરથી ભરેલો સ્વયંભૂ આત્મા ! ૧૬મી ગાથામાં સ્વયંભૂ

કીધો છે ને ! ‘પ્રવચનસાર’ ! બપોરે (આવી ગયું). સ્વયંભૂ – પોતે. પોતે પોતાથી ઉત્પન્ન થયો છે. વીતરાગી દશા ક્ષાયિક સમકિત આદિ કે આ ક્ષયોપશમિક ક્ષાયિક જોડણી, એ પોતાથી ઉત્પન્ન થયેલું છે. એને કોઈ બીજાની સહાય કે મદદ છે નહિ. આ..હા...! કેવળીની સમીપે, શ્રુતકેવળીની સમીપે ક્ષાયિક સમકિત થાય. માટે તેની મદદ છે, માટે ક્ષાયિક થયું એમ નથી. આહા..હા...! નિમિત્તપણે સામે હો. પણ થયું છે પોતાના આત્મબળે. આહા..હા...! આખો ચૈતન્યમૂર્તિ ભગવાન, એને હલાવી નાખ્યો ! જાગૃત કર્યો !

અજ્ઞાનરૂપી અંધકારને (જ્ઞાન) પ્રકાશ કોળિયો કરી ગયો. એ ચૈતન્યના પ્રકાશનો પ્રકાશ પુણ્ય અને પાપમાં ભેદ પાડતો એવો જે અજ્ઞાન અંધકાર, એ પ્રકાશ વડે કરીને અંધકાર નાશ થયો. જ્યાં પ્રકાશ હોય ત્યાં અંધકાર હોય નહિ, અંધકાર હોય ત્યાં પ્રકાશ હોય નહિ. આહા..હા...! જ્યાં સૂરજમાં પ્રકાશ (છે) ત્યાં અંધારા કેવા ? એમ ભગવાનઆત્મા ચૈતન્યજ્યોતનો જ્યાં આદર થઈને જ્યાં સ્વભાવની જાગૃતિ થઈ... આ..હા..હા...! તેમાં રાગ, દયા, દાન, વ્રત ઠીક છે એવું જે અજ્ઞાન હતું, અંધકાર હતો એ તો, એ તો અંધકાર હતો. ચૈતન્યના પ્રકાશથી એ અંધકાર નાશ થઈ ગયો. આહા..હા...! આ ક્રિયા એની છે, ‘ચીમનભાઈ’ ! આહા..હા...! આવું છે.

પેલામાં આવ્યું નહિ ? સ્તવનમાં આવ્યું નહિ ? ‘પ્રભુ મેરે તુમ સબ વાતે પૂરા’ ‘પ્રભુ મેરે તુમ સર્વ વાતે પૂરા’ કોઈપણ પ્રકારે ભગવાન તો પૂરો અનંત આનંદ, અનંત જ્ઞાન, અનંત દર્શન, અનંત શાંતિ, એના અનંતા ગુણો તે અનંત સ્વરૂપ છે. આહા..હા...! ‘પરની આશ કહાં કરે પ્રીતમ’ રાગ ને પુણ્ય ને પરની આશા (ક્યાં કરે છે) ? ભગવાન મને આપી દે, દેવ-ગુરુ મને આપી દે, એ પરની આશા પ્રભુ (કેમ કરે છે ?) ‘પરની આશ કહાં કરે પ્રીતમ, કઈ વાતે તુમ અધૂરા’ ‘કઈ વાતે પ્રભુ તુમ અધૂરા, પ્રભુ મેરે તુમ સબ વાતે પૂરા’ આ..હા..હા...! આવું છે.

(અહીંયાં કહે છે), ‘અત્યંત સામર્થ્ય સહિત પ્રગટ થઈ.’ આ..હા...! (કવલિતતમઃ) અજ્ઞાનને તો કોળિયો કરી ગઈ. એટલે મોટું મોટું અને કોળિયો નાનો. એમ પ્રકાશનું જોર, ચૈતન્યની શ્રદ્ધાનું જોર, એ પ્રકાશ. એમાં અજ્ઞાન અંધકાર (એટલે) રાગ ઠીક છે, પુણ્ય ધર્મ છે, એ અંધકારનો નાશ કરી નાખ્યો. આહા..હા...! એવી રીતે નાશ કર્યો કે, ફરીને ઉત્પન્ન ન થાય. આહા..હા...! પંચમ આરાના પ્રાણી સંતો તમે છન્નસ્થ, કેવળીના વિરહમાં શું કહો છો પ્રભુ આ તમે ? આહા..હા...! એ કેવળીના વિરહ પડ્યા પણ અમારા નાથના વિરહ અમે તોડી નાખ્યા, કહે છે. આ..હા..હા...! અમે જે રાગની રમતુંમાં હતા તે છોડીને આત્માની રમતુંમાં (આવી ગયા). ‘નિજપદમાં રમે સો રામ કહીએ’ આત્મામાં રમતા, આત્માના જોરે કહીએ છીએ કે, અજ્ઞાન અંધકારનો મૂળમાંથી ઉખેડીને નાશ કરી નાખ્યો છે. આહા..હા...! અસંખ્ય પ્રદેશે પુરુષાર્થના અંકુર ફૂટ્યા ! આત્મસ્વભાવના પુરુષાર્થના અંકુર ફૂટ્યા !

આ..હા..હા...! એણે અંધકારનો નાશ કરી નાખ્યો. આ..હા...!

‘જેણે અજ્ઞાનરૂપી અંધકારનો નાશ કર્યો છે,...’ (હેલા-ઉન્મિલત્) આ..હા..હા...! અરે...! એ તો લીલામાત્રથી અજ્ઞાનનો નાશ કર્યો છે. આ..હા..હા...! રમતમાં, આત્માની રમતું કરતા કરતા નાશ થઈ ગયો છે. આ..હા..હા...! શબ્દો તો જુઓ ! આ..હા..હા...! કંઈક કષ્ટ પડ્યું છે ને બહુ બહારનું જોર કરવું પડ્યું છે, કોઈની મદદ લેવી પડે છે એમ નહિ. (હેલા-ઉન્મિલત્) લીલામાત્રથી. આ..હા..હા...! પ્રભુની લીલા – આત્માની લીલામાત્રથી, અનંત ગુણથી જાગૃત થયો એની લીલામાત્રથી અમે એને હણી નાખ્યા છે. આ..હા..હા...!

(હેલા-ઉન્મિલત્) ‘લીલામાત્રથી...’ એટલે કે અંતરના સ્વાભાવિક પુરુષાર્થથી. આ..હા..હા...! ‘અજ્ઞાનરૂપી અંધકારનો નાશ કર્યો છે.’ (કવલિતતમઃ) છે ને ? અને (હેલા-ઉન્મિલત્) છે. ‘હેલા’ એટલે લીલામાત્રથી. ‘ઉન્મિલત્’ આ..હા..હા...! તેનો નાશ કર્યો. ‘લીલામાત્રથી (–સહજ પુરુષાર્થથી) ઊઘડતી–વિકસતી જાય છે...’ ત્યાં તો એમ કીધું. (હેલા-ઉન્મિલત્) લીલામાત્રથી વિકસીત થતું જાય છે, કહે છે. આ..હા..હા...! ‘લીલામાત્રથી (–સહજ પુરુષાર્થથી) ઊઘડતી–વિકસતી જાય છે...’ શું કીધું ?

આ..હા..હા...! ભગવાનઆત્મા પૂર્ણાનંદનો નાથ, જ્યાં એનો સ્વીકાર થયો, સત્કાર કર્યો, સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ જ્યાં દષ્ટિમાં આવ્યા... આ..હા..હા...! (હેલા-ઉન્મિલત્) લીલામાત્રથી તેની શક્તિ વધતી જાય છે. રમતુંમાં, આનંદની રમતમાં ઈ શક્તિઓનો શુદ્ધતાનો વિકાસ થતો જાય છે. આ..હા..હા...! આવું સ્વરૂપ છે. સાંભળવાનું મુશ્કેલ પડે. (લોકોને) પેલા વ્રત કરો ને તપ કરો ને અપવાસ કરો આદિ (સહેલું લાગતું હતું). આ..હા..હા...! જુઓ ! આ પુણ્ય-પાપના (અધિકારનો) પૂર્ણતાનો છેલ્લો કળશ. આ..હા..હા...!

‘ઉન્મિલત્’નો અર્થ શું કર્યો ? ‘ઉન્મિલત્’ વધારી દીધું એમ કહે (છે). પેલામાં ‘ઉન્મિલત્’ એટલે મૂળમાંથી અંધકારને તોડી નાખ્યો. અહીં ‘હેલા’ લીલામાત્રથી આત્મા શાંતિ અને શાંતિની રમતુંમાં, આનંદમાં રમતા રમતા આનંદને વધારી નાખ્યો. આ..હા..હા...! શુદ્ધતાના સ્વભાવમાં રમતા શુદ્ધતા વધારી નાખી. આ..હા..હા...! એ પુણ્ય-પાપના ભાવથી અહીં કંઈપણ લાભ થયો (એમ નથી). એક જણો વળી એમ કહેતો, પેલા ‘છોટાલાલ’ કહેતા કે, વ્યવહારમાં આવે તો થોડો વિશ્રામ મળે. અરે..રે...! ભગવાન ! પછી ફરી ગયા હતા, પછી છેલ્લે ફરી ગયા હતા. છેલ્લે ફરી ગયા હતા. પહેલું ઠીક હતું, વચમાં અઠીક હતું, પછી ફરી ગયું. આ વાત...! આ..હા...! અરે..રે...!

એક ક્ષણનો પુણ્ય-પાપનો દોષ એ પર્યાયમાં (છે), એને જે મારું માનીને... આ..હા..હા...! રખડતો હતો, આ..હા..હા...! એણે પોતાના ભગવાનઆત્માના સ્વભાવના નિધાન ખોલી નાખ્યા. આ..હા..હા...! શક્તિરૂપે સ્વભાવ જે પરમાત્મસ્વરૂપ છે એને વ્યક્તરૂપે પર્યાયમાં પ્રગટ કરી અતીન્દ્રિય આનંદમાં રમતા રમતા પ્રગટ કરી. આ..હા..હા...! ‘ઉન્મિલત્’ વધારી દીધું છે.

લીલામાત્રથી શુદ્ધ પરિણતિ વધારી દીધી છે. આહા..હા...! આવો શ્લોક છે. આ..હા...! (હેલા-
 ઉન્મિલત્) આહા..હા...! લીલામાત્રથી - સ્વભાવિક પુરુષાર્થથી. આત્માની શાંતિમાં રમતા
 રમતા 'ઊઘડતી-વિકસતી જાય છે...' પોતાની શક્તિ. આ..હા...! ઓ..હો..હો...!

મુમુક્ષુ :- દેહ દુઃખમય, મહાદુઃખમય છે.

ઉત્તર :- એ બધી વાતું. એ શ્વેતાંબરમાં છે. ઈ તો અહીં આપણે આવે કે, ભઈ !
 દુઃખ વખતે જો પૂર્વે ચેતીશ નહિ તો પાછું સુખ વખતે તને ભ્રષ્ટ થવું પડશે. માટે પુરુષાર્થથી
 સ્વભાવ ઉપર જા. અનુકૂળ વખતે તને ધર્મ છે, ધર્મ છે એમ તને થશે પણ જો સહન
 કરવાની શક્તિ, જ્ઞાતા-દષ્ટાના સ્વભાવને વિકસીત નહિ કર્યો હોય... આહા..હા...! તો નાશ
 થઈ જશે. આહા..હા...! વિકારના પ્રતિકૂળતાના દુઃખ વખતે તારું સ્વરૂપ નહિ રહી શકે.
 અનુકૂળ જ્ઞાતાની વેદનામાં, અનુકૂળતામાં અમે ધર્મ કર્યો છે, આમ છે, એમ માન્યું હોય
 પણ જ્યારે પ્રતિકૂળતા આવે એ વખતે ભ્રષ્ટ થઈ જઈશ. આ..હા...! આહાર આવે નહિ,
 મોઢામાં પાણી મૂકે તો ઊલટી થઈ જાય, પેટ સંગ્રહે નહિ, શરીરમાં બીજો રોગ ન હોય
 એને કરવું શું ? ક્યાં જાવું ? દવા કોઈ લાગુ પડે નહિ. આહા..હા...! એવા પ્રતિકૂળ (પ્રસંગ)
 વખતે, અનુકૂળતાના વખતમાં જ શાંતિના સાગરને જગાડી દેજે. આહા..હા...! પ્રતિકૂળ (પ્રસંગ)
 ભલે પછી આવે પણ અનુકૂળતાના ટાઈમમાં, અનુકૂળ એટલે વસ્તુ તો છે ઈ છે, જ્ઞેય અનુકૂળ-
 પ્રતિકૂળ તો આવે. શરીર ઠીક હોય. જરા જરે પિલ્લઈ આવે છે ને ! એ તો એના બળની -
 પુરુષાર્થની ઉગ્રતા કરવા માટે. ઈન્દ્રિયો હાનિ ન પામે, શરીરમાં જીર્ણતા ન આવે અને શરીરમાં
 રોગ ન ફાટે તે પહેલા કરી લેજે. એ તો પુરુષાર્થની નબળાઈવાળાને પુરુષાર્થની ઉગ્રતા
 કરાવે છે. આહા..હા...! બાકી સાતમી નરકનો નારકી... બાપુ ! એનું દુઃખ સાંભળ્યું જાય
 નહિ. એ મિથ્યાત્વનો નાશ કરીને સમકિત પામે છે. આહા..હા...!

એ સાતમી નરકના અસંખ્ય નારકીઓ... આ..હા..હા...! મિથ્યાત્વનો અંધકાર લઈને
 ગયેલા, પણ ત્યાં પૂર્વે સાંભળેલું, પ્રભુ ! તું ચૈતન્ય શુદ્ધ આનંદ છો ને ! આ..હા...! એનું
 જ્યાં સ્મરણ આવ્યું (ત્યાં મિથ્યાત્વના અંધકારનો નાશ થઈ ગયો). આ..હા..હા...! સાતમી
 નરકની પીડા, બાપુ ! ઓ..હો...! સંયોગની અપેક્ષાએ વાત છે. આમ તો નિગોદનું દુઃખ
 ઘણું હિણું થઈ ગયું છે ને ! નિગોદમાં તો હિણી દશા થઈ છે તો નરક કરતાંય દુઃખ
 વધારે છે. કારણ કે દશા જ હિણી થઈ ગઈ. અને અહીં પણ હિણી દશા ને વિપરીત
 ભાવ એ દુઃખનું કારણ છે. આહા..હા...! અને આવા સંયોગ ! સાતમી નરક ! ઠંડીની
 એક લહેરની કટકી આખી અહીં આવે તો દસ-દસ હજાર વિઘામાં માણસ મરી જાય. અરે...!
 એવી ઠંડીમાં નાથ ! તેં તેંત્રીસ સાગર કાઢ્યા, પ્રભુ ! એક વાર નહિ એવા અનંત વાર !
 આ..હા..હા...! ભાઈ ! તને કોના માન જોઈએ છે ? આ..હા...! તારે કોની પાસે ગણાવવું
 છે ? પ્રભુ ! આ..હા...! જે ગણતરીમાં ગણાવા લાયક છે એને જોને ! આ..હા...! પુણ્ય-

પાપ એ ગણતરીમાં ગણાવા લાયક નથી, એના ફળ પણ ગણાવા લાયક નથી. આહા..હા...! એ સાતમી નરક, બાપા ! આહા..હા...! તેંત્રીસ સાગર સુધી પાણીનું બિંદુ નહિ. અહીં સવારના છ કલાક થાય ને તૃષ્ણા લાગી હોય ને પાણી ન મળે (તો) પાણી લાઓ, પાણી લાઓ, પાણી લાઓ (થઈ જાય). એમાં આવી ગરમી હોય. આ ફેરી ગરમી ઘણી પડી ગઈ. લૂ... લૂ ! આ..હા..હા...! આ લૂ થી તો અનંતગુણી ઉષ્ણતા પહેલી નરકમાં છે. પહેલી નરકમાં શીત નથી, ઉષ્ણ છે, નીચે શીત છે. આહા..હા...!

એવી પીડામાં પણ ગુલાંટ ખાય જાય છે, પડખું ફેરવી નાખે છે. આહા..હા...! મારો પ્રભુ ચૈતન્ય આનંદનો નાથ ! આ..હા...! એ બાજુ પડખું, દષ્ટિ હતી એ પડખું ફેરવી નાખે, આમ ફેરવી નાખે. આ..હા...! અને શક્તિને વધારતો જ જાય છે. આ..હા...! નિર્મળ શક્તિની વ્યક્તતાને વધારતો જાય છે. આહા..હા...! અને અજ્ઞાનના અંધકારને મૂળમાંથી છેદી નાખ્યું છે. આહા..હા...!

આ..હા..હા...! 'શ્રીમદ્' કહે છે ને ! દિગંબરના વચનોની તીવ્રતાને લઈને કંઈક રહસ્ય સમજી શકાય છે. એની ભાષા તો જુઓ ! ઓ..હો...! આ..હા..હા...! પ્રભુ ! એવો છે. આહા..હા...! પ્રભુ ! તું અમૃતનો સાગર છો ! પ્રભુ ! તને બેસતું નથી અને જ્યાં ત્યાં સુખ છે, સુખ છે એવી બુદ્ધિ એ અજ્ઞાન, મહા મિથ્યાત્વ છે. આહા..હા...!

અરે...! જરી ઠંડી હવા આવે ત્યાં તને ઠીક લાગે, પ્રભુ ! આ..હા...! અને જ્યાં ગરમી આવે ત્યાં (બોલવા માંડે) પંખો કરો, પંખો કરો ! શું છે પણ પ્રભુ ? આ..હા..હા...! એવી જરીક ગરમી ને જરીક ઠંડીમાં તને રાડ નખાય જાય છે, બાપા !! ત્યાં નરકમાં અનંતી ઠંડી અને અનંતી ગરમી, પ્રભુ ! તેં અનંત સાગરોપમ વેઠી છે. એક ભવમાં તેંત્રીસ સાગર એવા અનંત તેંત્રીસ સાગર કર્યાં, પ્રભુ ! આ..હા...! પણ ભગવાન તારો તારા સમીપમાં, પર્યાયની સમીપમાં જ પડ્યો હતો. એને તેં દૂર કરીને રાખ્યો અને પુણ્ય પરિણામ દૂર છે તેને મારા કરીને રાખ્યા. મારા કરીને રાખ્યા. મારનાર ! આહા..હા...!

ભગવાન ધ્રુવ ચૈતન્ય જ્ઞાયકભાવ ભર્યો છે ને પ્રભુ ! એના જોરથી જેણે તમ ને અજ્ઞાનનો નાશ કર્યો, પણ અહીં પોતાની શક્તિને હવે વધારતો જ જાય છે. આહા..હા...! સમયે સમયે શુદ્ધિની વૃદ્ધિ થાય છે. આહા..હા...! ભાષા જરી સાદી છે પણ ભાવ જરી બહુ ઊંડા છે, બાપુ ! આ..હા..હા...! દુનિયા માને, ન માને, એની સંખ્યા હોય થોડી કે ન હોય એની સાથે કંઈ સંબંધ નથી. આ..હા...! સત્ તો આવું છે. આહા..હા...!

હવે (કહે છે), એ શુદ્ધ કલા 'ઊઘડતી - વિકસતી જાય છે અને...' (પરમકલયા સાર્થમ્ આરબ્ધકેલિ) એણે તો 'પરમ કળા અર્થાત્ કેવળજ્ઞાન સાથે ક્રીડા શરૂ કરી છે...' આ..હા..હા...! શું કહે છે ? (જે) પુણ્ય ને પાપમાં ભેદ માનતો હતો એ મિથ્યાત્વ હતું એનો તો કોળિયો કરી ગયો, નાશ કર્યો. આ બાજુ ચૈતન્યનો પ્રકાશ પ્રગટ થયો. એ ચૈતન્યના

પ્રકાશની પ્રગટ દશા કેવળજ્ઞાનની સાથે કીડા કરે છે, ક્રિડા ! આહા..હા...! આવ કેવળજ્ઞાન, આવ થોડા કાળમાં ! આવે છે ને ‘ધવલ’માં ? આ..હા...! મતિ-શ્રુત જ્ઞાન નિર્મળ થઈને જ્યાં આવ્યું, થયું (તો એ) કેવળજ્ઞાનને બોલાવે છે. આ કેવળજ્ઞાન સાથે ક્રિડા કરે છે. આત્માના સ્વભાવના અનુભવનું મતિ-શ્રુત જ્ઞાન છે.. આ..હા...! એ વિકસતી જાતી જે શક્તિ (છે અને) (પરમકલયા સાર્થમ) પરમ કળા જે કેવળજ્ઞાન. પરમ કળા એટલે કેવળજ્ઞાન. આ સમ્યગ્દર્શન, જ્ઞાનમાં હજી અલ્પ કળા છે. આહા..હા...! (પરમકલયા સાર્થમ) પરમ કેવળજ્ઞાનની કીડા શરૂ કરી છે દીધી છે. ‘કેવળજ્ઞાન સાથે કીડા શરૂ કરી છે..’ આ..હા...! આ..હા..હા...!

અહીં તો એ સમ્યગ્દર્શન ને જ્ઞાન થયું એ પર્યાય વધતી જાય છે. વધતા વધતા કહે છે કે, એ કેવળજ્ઞાન સાથે કીડા કરે છે. કેવળજ્ઞાન અલ્પ કાળમાં પ્રગટ થાય એ રીતે એનો પુરુષાર્થ છે. આહા..હા...! અજ્ઞાનનો નાશ થયો એ તો (હવે) નહિ થાય પણ આટલી અલ્પ દશામાં અમે નહિ રહી શકીએ, નહિ રહીએ. આહા..હા...! પૂર્ણાનંદનો નાથ હાથ આવ્યો.. આ..હા...! ગજબ વાતું છે !

પૂર્ણ ચૈતન્ય સ્વરૂપ ભગવાનઆત્મા ! અતીન્દ્રિય અનંત અનંત અતીન્દ્રિય ગુણનો દરિયો ! એ પુણ્ય ને પાપના ભેદ પાડતો (હતો) એ અજ્ઞાનનો નાશ કરી.. આહા..હા...! પોતાની શક્તિની વ્યક્તતા પ્રગટ કરી એ વ્યક્તતા કેવળજ્ઞાનની વ્યક્તતા સાથે કીડા કરે છે. આહા..હા...! આ..હા..હા...! આવું સાંભળવા મળવું મુશ્કેલ પડે એવું છે. કઠણ પડે કે, આ એકાંત છે. લાખ તારા દયા, દાન ને વ્રત, ભક્તિ ને પૂજા કર, જાત્રા કર. મરી જા તો એમાં ધર્મ નથી, લે ! અમે ‘સમેદશીખર’ની દસ ને વીસ ને પચીસ જાત્રા કરી ! લાખ કરને ! અનંત કાળમાં અનંત વાર ત્યાં રહ્યો છે, જઈ આવ્યો છે. ‘સમેદશીખર’ ! ઈ તો બધી રાગની ક્રિયા (છે), ન્યાં ક્યાં એમાં ધર્મ હતો. આહા..હા...!

જેણે આવી ચૈતન્યસ્વરૂપને જાગતી જ્યોતને જગાડી અને એ દયા, દાનના, વ્રતના પરિણામ ઠીક છે ને મને મદદ કરે (છે એવા) અજ્ઞાનને તોડી નાખ્યું, કહે છે. તોડી નાખ્યું એટલે તે હવે રહ્યું નથી. ઉઘડેલું જ્ઞાન કેવળજ્ઞાન સાથે કીડા કરે છે. આહા..હા...! સમ્યક્જ્ઞાન અને સમ્યગ્દર્શન થયું... આ..હા..હા...! એ કેવળજ્ઞાન અને કેવળ પૂર્ણ આનંદ.. આ..હા..હા...! એની સાથે કીડા (કરે છે). ‘આરબ્ધ’ છે ને ? ‘આરબ્ધ’ (અર્થાત્) ‘શરૂ કરી છે..’ ‘સાર્થમ આરબ્ધકેલિ’ એ ‘કીડા શરૂ કરી છે..’ એની સાથે હવે શરૂ કરી નાખી. આહા..હા...! અરે...! આવી વાત ક્યાં છે ?

મુમુક્ષુ :- કીડા કરે છે એટલે શું ?

ઉત્તર :- એકાગ્રતા વધતી જાય છે. શુદ્ધતાની એકાગ્રતા વધી ને કેવળજ્ઞાન લેવાના છે એમ કહે છે. આ મુનિરાજ એમ કહે છે. અમે પાંચમા આરાના સાધુ માટે અમને કેવળજ્ઞાન

નહિ થાય, વાર લાગશે એમ નહિ કહે છે. આહા..હા...! ભલે આ ભવમાં ન થાય પણ અમે ક્રીડા શરૂ કરી છે કેવળજ્ઞાનની સાથે. વચમાં એકાદ ભવ (થશે કેમકે) પંચમ આરામાં જન્મી ગયા છીએ. આ..હા...! વચમાં એકાદ સ્વર્ગનો ભવ ધર્મશાળા તરીકે આવશે. ધર્મશાળામાં ઉતારા કર્યા પણ ત્યાં તો આગળ નહિ ચાલે. ત્યાંથી નીકળીને અમે પૂરું કરી દેશું. કેવળજ્ઞાનની સાથે ક્રીડા શરૂ કરી દીધી છે. આ..હા...! અમને કેવળજ્ઞાન પ્રાપ્ત થયે છૂટકો છે એમ કહે છે. અહીં મૂળમાં (મિથ્યાત્વ) નાશ કર્યું છે, અહીં મૂળ પૂરું કરવાનું છે. આહા..હા...!

મુમુક્ષુ :- જોડણી ક્ષાયિક.

ઉત્તર :- એ ક્ષાયિક-બાયિક, એ જોડણી... ત્યાં પહોંચી જવાના છીએ. આ..હા..હા...! પ્રભુ ! એવી તારી મોટપ છે, નાથ ! પ્રભુ ! તું એમ માન કે આ સ્ત્રીનું શરીર ને બાળક ને યુવાન ને વૃદ્ધ ને વાણિયો ને એ તું નહિ. અરે...! દયા, દાનના પરિણામ (થાય) એ તું નહિ. આ..હા...! તું તો પરમાત્મા જિનસ્વરૂપી પ્રભુ છો ને ! આ..હા..હા...! આહા..હા...! એની દષ્ટિ થતાં જે જ્ઞાનનો વિકાસ થયો એ વિકાસની શ્રેણી વધતી જતા જતા કેવળજ્ઞાનની સાથે ક્રીડા કરી કેવળજ્ઞાન લેવાના છીએ. આ..હા..હા...! કહો, આ એક કળશમાં કેટલું ભર્યું છે ! પાર નથી, બાપુ ! એમાં એટલું ભર્યું છે, પાર નથી ! એમના એ વખતના હૃદયમાં... આ..હા..હા...! આવો ભાવ મુનિની દશામાં હતો. પંચમ આરાના મુનિ હજાર વર્ષ પહેલાં (થયા) અને અહીં કહે કે, પંચમ આરામાં (શુભ ભાવ જ હોય). અરે...! પ્રભુ ! સાંભળને પ્રભુ ! આવું શું કરે છે ? બાપા ! આ..હા...! અરે...! પ્રભુ ! તું આચાર્ય સાધુ નામ ધરાવીને આવું શું કહે છે ? ભાઈ ! તને શોભે નહિ, બાપા ! આ..હા...! આ..હા..હા...!

કેવળજ્ઞાનની સાથે ‘આરબ્ધ’ લીલા શરૂ કરી દીધી, ‘ક્રીડા શરૂ કરી...’ કેવળજ્ઞાન સાથે રમતું માંડી. આ..હા..હા...! નાના છોકરા નાના સાથે રમતા હોય અને મોટા ઘરમાં જાય (તો) એમ કહે કે, અમે તો હવે મોટા સાથે રમીશું. રાગથી તો નહિ, પણ આ સાધક અવસ્થા એટલામાં નહિ રહીએ. આ..હા..હા...!

‘આરબ્ધકેલિ’ શરૂ કરી દીધી છે. આહા..હા...! પરમાત્મ કેવળજ્ઞાન લેવાની અમે શરૂ કરી દીધી છે. આહા..હા...! પંચમ આરાના સંત તમે શું કહો છો ? બાપુ ! આરો-ફારો આત્મામાં ક્યાં છે ? આરાથી અંદરમાં ઉતરી ગયા છીએ. પગથીયાના આરા હોય ને ?

આ..હા..હા...! ‘અમૃતચંદ્રાચાર્યદેવ’ની ટીકા વખતની દશા કેટલી જોરદાર છે !! આ..હા...! નગ્ન મુનિ છે. વ્રતાદિના વિકલ્પ છે પણ એને તો મૂળમાંથી નાશ કરવા ઊભા થયા છે. એને રાખવા ઊભા થયા નથી, એને પાળવા, રાખવા ઊભા થયા નથી. વ્યવહારનયમાં એમ આવે કે એને પાળે. એટલે હોય છે તે જણાવ્યું છે, એમ. આહા..હા...!

‘એવી તે જ્ઞાનજ્યોતિ છે.’ ‘પરમકલયા સાર્થમ્ આરબ્ધકેલિ’ ‘હેલા-ઉન્મિલત્’ એવી જ્ઞાનજ્યોતિ છે. આ..હા..હા...! ‘(જ્યાં સુધી સમ્યગ્દષ્ટિ છદ્મસ્થ છે ત્યાં સુધી જ્ઞાનજ્યોતિ

કેવળજ્ઞાન સાથે શુદ્ધનયના બળથી પરોક્ષ ક્રીડા કરે છે,...)' એટલે કે કેવળજ્ઞાન નથી પણ શુદ્ધનયના જોરથી ભગવાનઆત્મા પૂર્ણ કેવળજ્ઞાન ઘન છે, એનું જ્યાં જોર આવ્યું છે એટલે પર્યાયમાં કેવળજ્ઞાન સાથે, વર્તમાન પ્રગટ નથી છતાં એની સાથે ક્રીડા કરે છે. આહા..હા...! આ પુણ્ય-પાપના અધિકારની પૂર્ણતામાં આ વાત ! આત્માની પૂર્ણતાની પ્રાપ્તિ ! આ..હા..હા...! આવો એક શ્લોક તો જુઓ ! (સંપ્રદાયના) બત્રીસ ને પીસ્તાલીસ (આગમ) વાંચે તો મળે એવું નથી. આહા..હા...! આ સંતો તો કેવળજ્ઞાનીની કેડાયતો છે, પ્રભુ ! આ..હા..હા...! દ્વિગંબર સંતો તો કેવળજ્ઞાનીના દીકરા છે ! આહા..હા...! કેવળજ્ઞાન એના પિતા છે. એ કેવળજ્ઞાન લેવાના છે. એક-બે ભવે કેવળી થવાના છે, આ 'અમૃતચંદ્રાચાર્યદેવ', 'કુંદકુંદાચાર્યદેવ', 'પદ્મપ્રભમલધારીદેવ' ! આ..હા..હા...! (અહીંની) સ્થિતિ પૂરી થઈ ગઈ. ચાલતા ચાલતા પચીસ ગાઉ જાવું હતું, ચૌદ-પંદર-સોળ ગાઉ ચાલ્યા, અંધારું થઈ ગયું તો ધર્મશાળામાં રોકાવું પડ્યું. સવાર પડે ત્યાંથી ચાલતા થશું. એમ આ સ્વર્ગમાં ધર્મશાળા તરીકે રોકાય ગયા છીએ પણ અમે નીકળ્યા ભેગા ત્યાંથી કેવળજ્ઞાન લેવાના છીએ. આહા..હા...! કારણ કે કોઈ એ ચીજ બહારથી આવતી નથી. અમારી પાસે જ છે. આ..હા...! અને તેનો સ્વીકાર કરીને વિકાસ તો થયો છે, સ્વીકાર કરીને વિકાસ તો થયો છે. એ વિકાસ પૂર્ણ વિકાસની સાથે રમતું કરે છે.

મુનિરાજ એમ કહે છે કે, અમે પંચમા આરામાં સ્વર્ગમાં જશું પણ અમે કેવળજ્ઞાનની સાથે ક્રીડા માંડી છે. એમ થઈને ત્યાં જાશું. આ..હા..હા...! સ્વર્ગમાં પણ અમારું સાધકપણું... આ..હા..હા...! છૂટવાનું નથી.

'(સમ્યગ્દષ્ટિ છન્નસ્થ છે...)' છન્નસ્થ એટલે હજી આવરણમાં (છે). '(ત્યાં સુધી જ્ઞાનજ્યોતિ કેવળજ્ઞાન સાથે શુદ્ધનયના બળથી પરોક્ષ ક્રીડા કરે છે,...)' પ્રત્યક્ષ કેવળજ્ઞાન અત્યારે છે નહિ. પ્રતીતમાં આવ્યું છે કે, કેવળજ્ઞાન આવું હોય અને કેવળજ્ઞાન થાય અને સાધક, આ સાધનથી થાય એ બધું ખ્યાલમાં, દષ્ટિમાં આવ્યું છે. હવે એ શ્રેણીને વધારતા જાય છે. નિર્મળ ધારાને શુદ્ધના આશ્રયે પુણ્ય-પાપના ભાવનો નાશ કરીને, પવિત્રતાનો પિંડ પ્રભુ ! પવિત્રતાનો પિંડ પરમાત્મા ! એની પવિત્રતાની પ્રતીતિ અને જ્ઞાનનો અનુભવમાં વિકાસ થયો. પણ એ પવિત્રતાનો પ્રભુ પૂર્ણ છે ઈ પવિત્રતા પર્યાયમાં આવે એવી અમે રમતું માંડી છે હવે. આ..હા..હા...!

'(કેવળજ્ઞાન થતાં સાક્ષાત્ થાય છે).' લ્યો, ઠીક ! શુદ્ધનય ક્રીડા કરે છે કેવળજ્ઞાન થતા સાક્ષાત્ પ્રગટ થાય છે. મોક્ષ થઈ ગયો. જે સ્વભાવ અને શક્તિએ મોક્ષસ્વરૂપ હતો, એ પર્યાયમાં મુક્તરૂપ દશા થઈ. વિશેષ કહેવાશે... (શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ !)